Cena 15 cent. Rok XV Nr. 58 (5043) „VILNIAUS KURJERIS“ Środa, 13 marca 1940 r. 4 str

KURJER WILEŃSKI

Adresas: Vilnius, Vysk. Matulevičiaus g-vė 4
Adres: Wilno, Biskupa Matulewicza 4
REDAKCJA, tel. 79 przyjmuje od godziny 11 ej do 14-ej
ADMINISTRACJA, tel. 99, czynna od godziny 9-ej do 20-ej bez przerwy.

Prenumerata miesięczna z przesyłką pocztową lub dostawą do domu — 3 lt. 50 cnt. Zagranicą 6 lt.

27-my tydzień wojny

Rokowania fińsko-sowieckie

Tempo wydarzeń wzmogło się znacznie w ubiegłym tygodniu. Oprócz podróży S. Wellesa po Europie, która trwa już trzeci tydzień i która pokryta jest nieprzenikniona zasłoną dyskrecii, należy zanotować trzy wydarzenia wielkiej wagi: pertraktacje fińsko-sowieckie, podróż Ribbentropa do Rzymu i uregulowanie konfliktu węglowego anglo-włoskiego.

Najbardziej sensacyjnym z nich jest wszczecie rokowań pokojowych fińsko-sowieckich. Mimo rezerwy i zaprzeczeń kierowanej prasy hitlerowskiej, jest to bezwątpienia owoc zabiegów dyplomacji niemieckiej, które datują się już z okresu konferencyj skandynawskich ministrów spraw zagran. w Kopenhadze w dn. 25—26 lutego r. b. W interesie polityki Rzeszy leży conajrychlejsze usunięcie ze swego prawego flanku wszelkich możliwości jego zagrożenia przez rozszerzenie się tam wojny i interwencję sojuszników zachodnich. Zarazem pragną Niemcy przerwać marnotrawstwo materiału wojennego sowieckiego na froncie fińskim i przyśpieszyć efektywne wykonywanie przez Sowiety umowy o współpracy gospodarczej, zawartej 11 lutego r. b. w Moskwie.

Nie ulega wątpliwości, że Finowie pojechali do Moskwy na ślepo, nie wiedząc zupełnie co ich tam czeka. Mediacja szwedzka z pomocą dyplomacji niemieckiej umożliwiła im zawczasu zapoznanie się najogólniejsze z warunkami pokojowymi, które im zaproponują Sowiety. Szwedzi zapowiadają, że są one łagodniejsze, niż te, z powodu których rokowania fińsko-sowieckie rozbiły się w listopadzie r. ub. Rejon Petsamo miałby zostać przy Finlandii, a nawet, jak niektóre źródła twierdzą, Sowiety miałyby odstąpić od żądania bazy morskiej w Hangoe, wzamian za jakiś inny punkt o mniejszym dla Finlandii znaczeniu na południowo-zachodniem jej wybrzeżu. Nie brak jednak również głosów innych, podług których Sowiety mają rozszerzyć nawet swoje poprzednie żądania. Kto ma rację okaże się zapewne w ciągu najbliższych dni.

Tak czy inaczej, należy się liczyć poważnie z możliwością zawarcia pokoju w Finlandii. Pomimo największej odwagi, ofiarności i wspaniałych zalet żołnierza i dowództwa, naród 3½ milionowy nie może długo o własnych tylko siłach stawiać czoła 40-krotnej (bez Azji) przewadze ilościowej, zaopatrzonej obficie w najnowocześniejszy sprzęt wojenny. Jeżeli minimum warunków niepodległości ich kraju da się uratować w rokowaniach moskiewskich, Finowie prawdopodobnie pokój z Sowietami zawrą, przekonali się bowiem, że tej pomocy, która im jest nieodzowna, od Francji i W. Brytanii w najbliższym czasie nie dostaną. Owszem, zadeklarowano tu sporo pieniędzy, nadesłano poważne ilości samolotów, armat i wszelkiej amunicji, obdzielono watą, jodyną, siostrami miłosierdzia najobficicj zaś „moralnymi zachętami“ na łamach prasy. Wszystko to nie może jednak zmienić tego zasadniczego faktu, że Finowie są już u kresu swojego zapasu ludzkiego podczas gdy Sowiety posiadają go niezmierne zasoby,

Stanowisko sojuszników zachodnich jest określone ich stanowczym dążeniem do skoncentrowania wszystkich sił przeciwko Rzeszy. Stanowisko to utrzymują oni nawet kosztem ich prestiżu w Europie, który poniesie uszczerbek w razie ustępliwości Finlandii.

Z drugiej strony postawa państw skandynawskich jest uwarunkowana decyzją Rzeszy niedopuszczenia do tranzytu wojsk sojuszniczych przez Norwegię i Szwecję do Finlandii. Desant tych wojsk w Narvik pociągnąłby bowiem za sobą desant niemiecki w Malmö. Oto jest dzisiejsza „realité des choses qui commande“.

Est.

Sowiety odstąpiły od dawnych warunków wobec Finlandii

Jasne stanowisko sojuszników wobec konfliktu na północy

Podstawy rokowań w Sztokholmie i Moskwie

HELSINKI. (Elta). Reuter donosi, iż ogólne podstawy rokowań fińsko-sowieckich ustalone już były wcześniej, jedynie nie rozwiązano dotychczas szeregu spraw detalicznych. Rząd Finlandii i parlament są bezzwłocznie informowani o przebiegu rokowań.

*

KOPENHAGA. (Elta). Według wiadomości pisma „Socialdemokraten“ Paasikivi przed paru tygodniami odbył drugą rozmowę z ambasadorem Rosji Sowieckiej w Stokholmie. Przy tej okazji ambasador wręczył Paasikiviemu warunki pokojowe Rosii Sowieckiej, które Paasikivi odrzucił nie zwracając się nawet do rządu w Helsinkach. W powyższych warunkach pokojowych wysuwano żądania oddania Viipuri, całego przesmyku Karelskiego, Hangoe, i terytorium znajdującego się nad północnym brzegiem jeziora Ładogi.

*

PARYŻ. (Elta) Reuter ogłasza, iż według otrzymanych wiadomości, rząd Zw. Sowieckiego znacznie zmodyfikował te warunki pokojowe, które przedstawione były na początku rokowań. Według tych wiadomości, Moskwa odmówiła oddania okręgu Viipuri i Petsam, a zgodziła się jedynie pozostawić Finom pewne części linii Mannerheima.

STOKHOLM. (Elta). Reuter donosi, iż poseł W, Brytanii w Stzkholmie w dniu 11-go marca wieczorem odwiedził ministerstwo spraw zagranicznych Szwecji.

Decyzja należy do parlamentu fińskiego

HELSINKI. (Elta). Reuter donosi, iż delegacja fińska prowadaąca w Moskwie rokowania nie posiadała zupełnych pełnomocnictw i nie może powziąć ostatecznej decyzji. Osiągnięte rezultaty muszą być przedstawione parlamentowi fińskiemu. Należy zaznaczyć, iż trzej członkowie delegacji fińskiej należą do trzech różnych partyj parlamentarnych. W Helsinkach uważają za dobry znak, iż Moskwa zgodziła się rokować z delegacją, w skład której wchodzi współpracownik Mannerheima.

STOKHOLM (Elta) W dniu 11-go marca o godz. 11-ej odbyło się specjalne posiedzenie komisji spraw zagranicznych Riksdagu.

Pogląd niemiecki na rolę sojuszników

BERLIN. (Elta). Korespondent berliński „Hamburger Fremdenblatt“ wskazuje, iż Anglia i Francja deklaruja swą chęć udzielenia pomocy Finlandii, jednak dotychczas nie udzieliły żadnej pomocy. Za pomocą takich manewrów państwa te przyjeły na siebie wielką odpowiedzialność gdyż wciągnęły one do wiru politycznego wszystkie państwa skandynawskie.

*

LONDYN. (Elta). Havas donosi, iż państwa sprzymierzone uczyniły w państwach skandynawskich demarche, które miały na celu uzyskanie od tych państw zezwolenia na wysłanie przez ich terytoria wielkiej wojskowej pomocy Finlandii, w tym wypadku, gdyby prowadzone rokowania nie dały rezultatu.

Delegacja fińska wyjechała z Moskwy

HELSINKI (Elta). Reuter donosi, iż delegacja fińska w dniu 11 marca przeprowadziła dłuższą rozmowę z komisarzem spraw zagranicznych Mołotowem.

*

SZTOKHOLM (Elta). Według wiadomości Havasa otrzymanych ze Sztokholmu, delegacja fińska odjechała z Moskwy do Helsinek z przedstawionymi jej propozycjami pokojowymi. Pismo szwedzkie „Arbetet“ ogłasza wiadomość, iż Finlandia będzie żądała, aby warunki pokojowe i niepodległość Finlandii za gwarantowana była przez Niemcy i Italię.

Zalecenie t. zw. „interwencji hiszpańskiej“

„XX Amžius“ przytacza znamienny głos „Svenska Dagbladet“ zaznacza, że w wypadku, gdyby Finlandia nie mogła przyjąć warunków sowieckich, Szwecja powinnaby na szeroką skalę wykonywać t. zw. „hiszpańską interwencję“ t. zn. udzielić wydatnej pomocy wojskowej Finlandii, jednak formalnie nie wciągając się w wojnę z Z.S.S.R. Rząd szwedzki pisze dalej „Sv. Dagbl.“ winien zmienić swą politykę, a dowództwo armii winno uzyskać większy, niż dotychczas wpływ przy zawieraniu traktatów.

Dlaczego W. Brytania odrzuciła propozycje pośrednictwa w konflikcie

LONDYN (Elta). Według Havasa Wielka Brytania odmówiła przekazania Finlandii warunków pokojowych Rosji Sowieckiej. W istocie w dniu 11 marca dowiedziano się w Londynie, iż ambasador Rosji Sowieckiej w Anglii Majski w dniu 22-go lutego spotkał się z Butlerem i wręczył mu pewne warunki, prosząc rząd Wielkiej Brytanii o przekazanie ich do Helsinek. Warunki te według zdania Anglii mogły być beznadziejne dla Finlandii. Z tych powodów rząd Wielkiej Brytanii odmówił roli pośrednika,

Szwedzi jednak zgodzili się pośredniczyć

W tym samym czasie Związek Sowiecki dokonał demarsзu w Szwecji. Szwecja przekazała warunki rosyjskie. W warunkach tych żądano oddania Rosji Sowieckiej całego terytorium znajdującego się przy jeziorze Ładoga, okręgu Viipuri i niektórych innych obszarów, całego przesmyku Karelskiego i wszystkie wyspy zatoki, zajęte przez armię Rosji Sowieckiej. Hangoe powinno stać się stopniowo sowiecką bazą floty wojennej. W powyższych warunkach niema ani jednego słowa o terytorialnym czy też handlowym wynagrodzeniu za przekazanie powyższych obszarów.

Gotowość pełnej pomocy ze strony sojuszników

LONDYN (Elta). Według Havasa w dniu 11 marca premier Chamberlain oświadczył, iż rządy Wielkiej Brytanii i Francji udzielając odpowiedzi rządowi Helsinek poinformowały rząd Finlandii, iż są przygotowane natychmiast udzielić pomocy Finlandii i użyć na ten cel wszystkie posiadane przez siebie resursy. Havas dodatkowo komunikuje, iż oświadczenie Chamberlaina o pomocy Finlandii należy rozumieć w ten sposób: pomoc brytyjska i francuska zostanie udzielona Finlandii jeżeli ona o pomoc tą będzie prosiła. Oświadczenie Chamberlaina zostało złożone w izbie gmin.

Rząd Finlandii nie zwracał się jednak o pomoc

LONDYN (Elta). W poniedziałek po południu w Londynie została ogłoszona następująca oficjalna deklaracja: „Jak się zdaje wynikły nieporozumienia na skutek odpowiedzi premiera w izbie gmin na zapytania Attlee w sprawie udzielenia pomocy sprzymierzeńców Finlandii. Premier wskazuje raz jeszcze, iż rząd Finlandii nie zwrócił się do Londynu z żadną nową prośbą.

W Finlandii nie ma przerwy w krwawych walkach

HELSINKI (Elta). Komunikat naczelnego dowództwa fińskiego ogłoszony w poniedziałek podaje, iż w niedzielę w zatoce fińskiej małe oddziały armii Związku Sowieckiego posunęły się naprzód na lodzie, potem jednak się cofnęły. Na wybrzeżu zatoki od strony Viipuri nieprzyjaciel atakował nadal i w pewnych miejscowościach posunął się naprzód. Pomiędzy zatoką Viipuri i Vuoksi Finowie pomyślnie odparli ataki rosyjskie o charakterze lokalnym i zniszczyli 7 czołgów. W okręgach Paakala i Pollakkala artyleria fińska pomyślnie zniweczyła ataki wroga. Na innych odcinkach przesmyku Karelskiego wciąż żywą działalność okazała artyleria. Na północny wschód od jeziora Ładogi wspomagani przez silny ogień artyleryjski Rosjanie zajęli jedną wyspę w grupie wysp Pitkaranta. Atak armii Związku Sowieckiego w kierunku Pitkaranta i Uoma został odparty. Przez cały dzień odbywały się walki przy Kollanioki. Została zabitych ponad 2.000 Rosjan. Zostały odparte ataki nieprzyjaciela w kierunku Kuhm i Salla. Na innych odcinkach nie wydarzyło się nic nowego. Lotnictwo Fińskie dokonało w niedzielę pomyślnych lotów wywiadowczych i w różnych miejscowościach bombardowało oddziały armii rosyjskiej. Działanie lotnictwa Związku Sowieckiego było także bardzo żywe. W niedzielę zostało strąconych 8 samolotów rosyjskich.

Vyborg jeszcze nie wzięty

MOSKWA. (Elta). Sztab wojenny okręgu leningradzkiego donosi: „W dniu 11 marca oddziały armii Związku Sowieckiego zakończyły obleżenie miasta Viipuri i zajęły wschodnią i północną część tego miasta. Armia sowiecka pomyślnie postępuje naprzód na zachodnim wybrzeżu zatoki Viipuri. W rejonie dworca Lejmola i kolei żelaznej Suojaervi-Serdobol odbyły się starcia pomiędzy oddziałami piechoty. Lotnictwo Związku Sowieckiego żywo bombardowało obiekty militarne i straciło 5 samolotów nieprzyjaciela“.

Książę Bourbon otrzymał ważną misję

„XX Amžius“ podaje: „Dagens Nyheter“ donosi, że książę Rene Burbon, który, jako ochotnik wojował w Finlandii, przybył do Amsterdamu. Marsz Mannerheim wysłał go ze specjalną misją do Europy zachodniej.

Welles w Londynie

LONDYN. (Elta). Narady Sumner Wellesa z Attlee i Grenwood trwały około 20 minut. Leaderzy partii pracy, po tych rozmowach oświadczyli przedstawicielom prasy tyle, iż były one bardzo ciekawe. Sumner Welles przyjął następnie kierownika opozycji liberałów Sinclaira.

*

LONDYN. (Elta). Rozmowa Leadera partii liberalnej Sinclaira z Sumner Wellesem trwała przeszło pół godziny. Po tej rozmowie Sinclair stanowczo odmówił udzielenia jakiegokolwiek oświadczenia prasie.

*

LONDYN. (Elta). W związku z wizytą Sumner Wellesa w Londynie redaktor dyplomatyczny „Times“ oświadcza, iż decyzja Wielkiej Brytanii prowadzenia wojny nie jest zmieniona i że sytuacja polityczna także jest w zupełności jasna dla sprzymierzeńców i nie zmieniona.

Niemiecko-włoski plan pokoju dla Roosevelta

KOPENHAGA. (Elta). Pismo wieczorowe „BT“ ogłasza wiadomość z Budapesztu, iż Ribbentrop, Mussolini i Ciano sporządzają plan pokojowy, który zostanie doręczony Wellesowi, gdy będzie powracał on do Ameryki. Wiadomości te są jakoby otrzymane z politycznych kół węgierskich utrzymujących ścisły kontakt z Ciano.

Nic nie zmieni się w stanie neutralności włoskiej

RZYM, (Elta). Reuter donosi, iż w dniu 11 marca wieczorem radio rzymskie ogłosiło, że w wyniku wizyty Ribbentropa stanowisko rządu włoskiego nie ulegnie zmianie. Stanowisko to zostało wyraźnie określone przez Wielką Radę Faszystowską i w przemówieniu ministra Ciano w dniu 16 lutego. Znaczenie wizyty Ribbentropa stanowi fakt, iż na nowo zostały, podczas tej wizyty omówione wszystkie ważne zagadnienia, istniejące obecnie w Europie. Stosunki włosko-niemieckie oraz wzajemne zobowiązania pozostaną bez zmian.

RZYM, (Elta). W dniu 11 marca wieczorem ogłoszono następujący komunikat o rozmowach włosko-niemieckich. Przy udziale ministra Ciano i ambasadora Mackensena Duce przyjął ministra spraw zagranicznych Rzeszy Ribbentropa, z którym przeszło półtorej godziny bardzo serdecznie rozmawiał. W rozmowie tej Duce i minister spraw zagranicznych Rzeszy omówili sytuację międzynarodową. Rozmowa ta odbyła się w ramach i duchu umowy Niemiec i Italii i obowiązujących porozumień.

LONDYN. (Elta). W poniedziałek po południu król Anglii przyjął Sumner Wellesa.

Kiedy i jaka będzie odpowiedź Finlandii

na pokojowe propozycje ZSSR

LONDYN. (Elta). Minister spraw zagranicznych Finlandii zakomunikował telefonicznie z Helsinek korespondentowi „Daily Express" w Kopenhadze, iż nie może on nic powiedzieć o szansach zawarcia pokoju, gdyż on o tym nie wie. Minister oświadczył, iż delegacja fińska wciąż jeszcze bawi w Moskwie i nie wiadomo kiedy ona powróci do Helsinek. W związku z oświadczeniem Chamberlaina w Izbie gmin w dniu 11 marca minister oświadczył, iż jest to bardzo ładny gest, jednak on, Tanner, nie one stanowić dostateczną bazę do porozumienia. Poza tym minister spraw zagranicznych Finlandii Tanner odmówił oświadczenia, czy delegacja fińska w Moskwie posiada całkowite pełnomocnictwo zawarcia umowy pokojowej i kończąc te rozmowe telefoniczna dodał, iż nie spodziewa się on, aby w nocy na 12 marca mogła być udzielona odpowiedź rządu Finlandii rządowi Związku Sowieckiego.

Londyn czuwa

LONDYN. (Elta). Reuter donosi, iż w sobotę po południu premier Daladier przyjął na audiencji posła Finlandii Holma, z którym przeprowadził dłuższą rozmowę.

*

LONDYN. (Elta). W związku z rokowaniami pokojowymi fińsko-sowieckimi prasa londyńska wskazuje, iż oświadczenie premiera brytyjskiego w izbie gmin doskonale scharakteryzowało stanowisko sprzymierzeńców w sprawie Finlandii. Pisma londyńskie nie ukrywają swych uwag krytycznych wobec stanowiska Szwecji i Norwegii; państwa te, które dotychczas się nie zgodziły na transport przez swe terytoria sił zbrojnych sprzymierzeńców przyjęły na siebie bardzo wielką odpowiedzialność wobec konfliktu fińskiego. Minister także w swej rozmowie telefonicznej oświadczył, iż nie wie on jakie są warunki pokojowe proponowane przez Związek Sowiecki i nie może powiedzieć czy może powiedzieć czy Finlandia skorzysta z tej propozycji.

Marszałek Manerheim ostatecznie zadecyduje

LONDYN. (Elta). We wtorek w południe koła fińskie w Londynie oświadczyły, iż nie należy oczekiwać, aby stanowisko rządu Finlandii wyjaśnione zostało w ciągu kilku godzin. Wspomniane koła zaznaczyły, iż delegacja fińska w Moskwie przede wszystkim będzie musiała zadecydować, czy propozycje pokojowe Zw. Sowieckiego można będzie przekazać rządowi Helsinek. Gdyby propozycje te zostały przekazane do Helsinek, rząd fiński musiałby wszystkie sprawy szczegółowo zbadać. Poza tym decyzja fińskiej rady ministrów musiałaby być zatwierdzona przez parlament. W związku z tym w kołach brytyjskich oświadczono iż słowa marszałka Mannerheima mogą być decydujące w tych sprawach.

Minister szwedzki odsłania kulisy interwencji sowieckiej

SZTOKHOLM. (Elta). Minister spraw zagranicznych Szwecji Christian Guenther złożył korespondentowi Havasa oświadczenie o genezie rokowań pokojowych fińsko-sowieckich. „Inicjatywa tych rokowań, oświadczył Guenther pochodzi z Rosji Sowieckiej. Rząd szwedzki otrzymał propozycję rządu sowieckiego i zapoznał z nimi rząd Finlandii. Postępowanie Szwecji jest naturalne, gdyż jest ona przyjaciółką Finlandii. Szwecja nie miała żadnej potrzeby ukrywania warunków pokojowych wysuwanych przez rząd Związku Sowieckiego. Wprost przeciwnie ukrywając od Finów to co myślą ich wrogowie, rząd szwedzki uczyniłby akt nieprzyjazny w stosunku do prawie sojuszniczego narodu".

Odpowiadając na pytanie, czy jakieś trzecie państwo nie czyniło presji w Szwecji celem pośrednictwa Guenther oświadczył:

„W tej sprawie nie mieliśmy żadnego kontaktu z Niemcami. Mogę was zapewnić, iż w tej sprawie Szwecja nie miała z Niemcami żadnych rozmów. Czyniliśmy wszystko aby móc pomóc Finom. Przekazaliśmy im warunki pokojowe wysunięte przez Rosję Sowiecką, jednak nigdy nikomu tych warunków nie polecliśmy".

Bühler prawą ręką gubernatora Franka

(r.) Radca ministerialny dr Bühler został szefem kancelarii gubernatorstwa w Krakowie. Podczas pełnienia tych funkcyj przysługuje mu tytuł sekretarza stanu.

Nauczycielki dla Śląska

(r.) „Deutsche Allg. Ztg." donosi, że w gospodzie dla młodzieży w Dramatal otwarto kurs dla pomocniczych nauczycielek. Mają one pracować w szkołach na obszarach włączonych do Rzeszy.

Muzycy polscy w Paryżu

(r.) Z korespondencji prywatnej dowiadujemy się, iż Assoc. des Jeunes Musicien Polonais działa nadal w Paryżu. Prezesem jest Szałowski, zarząd tworzą M. Spisak, Kondracki, S. Różycki. We Francji przebywa również Z. Mycielski. Palester Perkowski, Woytowicz i Mikulski są w Warszawie. Perkowski ma tam kawiarnię, w której gra Palester i Mikulski.

Na terenach włączonych do ZSSR. I-szy pobór na jesieni

„Krasnaja Zwiezda" podaje, iż na jesieni br. na terenach t. zw. Zachodniej Białorusi, przyłączonych do ZSSR, odbędzie się 1-szy pobór rekrutów z kolejnego rocznika, z normalnym poborem w całym ZSSR.

W najbliższym czasie przeprowadzona zostanie rejestracja wszystkich mężczyzn urodzonych w r. 1920 a zam. w Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi.

Wojna czy pokój?

PARYŻ (Elta). W poniedziałek przed południem w pałacu Elizejskim odbyło się posiedzenie komitetu wojennego. Na posiedzeniu przewodniczył prezydent republiki Lebrun.

Umowa handlowa sowiecko-perska

MOSKWA. (Elta). Po zakończeniu rokowań, które prowadził komisariat handlowy ludowy w Moskwie i delegacja handlowa Iranu, w dniu 10 marca parafowano umowę handlową i żeglugową.

*

MOSKWA. (Elta). Na nowo utworzonej powietrznej linii komunikacyjnej pomiędzy Moskwą i Sofią w dniu 11 marca samolot sowiecki dokonał pierwszej podróży próbnej.

Anglicy zatrzymują statki sowieckie

(r.) „D. Allg. Zt." donosi o proteście, złożonym przez chargé d'affaires sowieckiego w Londynie z powodu zatrzymania statku sowieckiego w pobliżu Hong-Kongu.

Nowe samoloty włoskie

(r.) Mussolini przyjął przemysłowca lotniczego G. Caproni'ego, który pokazał mu modele nowych samolotów z elektro-mangnetycznymi przyrządami sterowymi. Samoloty te mają być bardzo zwrotne.

—(o)—

Zmarł prof. Stefan Kołaczkowski

Drogą korespondencji prywatnej dotarła do Wilna wiadomość o śmierci profesora literatury polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego dr. Stefana Kołaczkowskiego. Prof. Kołaczkowski zmarł w Krakowie. (w.)

* * *

Stefan Kołaczkowski — esteta i badacz autor dzieł o Wagnerze i Wyspiańskim, — krytyk i historyk literatury: w pracach o Norwidzie, Fredrze i in., w żywym i oryginalnym uzupełnieniu historii literatury W. Feldmana, — profesor uniwersytetu, walczący o racjonalną reformę studiów i ciskający swój tytuł pod nogi ministrowi, — pedagog i wychowawca, który sam jeszcze tak młody, już się doczekał z uczniów swoich, że zdobyli nazwiska i stali się dzielnie współpracującą ekipą. — redaktor „Marchołta", gdzie na przestrzeni krótkiego czasu potrafił zgrupować tyle pierwszorzędnych piór i dać pełny przekrój palących problemów kulturalnych, — sam wreszcie publicysta utalentowany i pełen temperamentu; pióro poniosło go chwilami, tym niemniej każdy artykuł redaktora był zawsze ozdobą numeru i sensacją w życiu umysłowym kraju.

Śmierć prof. Kołaczkowskiego, to przede wszystkiem strata bolesna dla młodego pokolenia pracowników kultury. Na nich Zmarły przede wszystkiem liczył, z nimi kontaktował, ich prowokował i zachęcał — w kontaktach osobistych, listownie, oraz własnym przykładem. Obszerniejszy artykuł o Nim zamieścimy w najbliższym n-rze. J. M.

Z ostatniej chwili

Na hasło z Helsinek

korpus ekspedycyjny sojuszników wyruszy z odsieczą

Oświadczenie premiera Daladier w parlamencie

POMOC FRANCJI OD PIERWSZEGO DNIA WOJNY.

PARYŻ. (Elta). We wtorek po południu w Izbie Gmin poselskiej wyrażono chęć ustalenia daty dla dyskusji w sprawie Finlandii. W związku z tym premier Daladier oświadczył, iż w chwili obecnej parlament Finlandii został zwołany celem omówienia propozycji pokojowych Związku Sowieckiego, a więc, zdaniem Daladier, dyskusje w sprawach Finlandii należałoby odłożyć na później.

Następnie premier oświadczył, iż od pierwszego dnia wojny rząd Francji udzielał Finlandii pomocy. Francja była pierwszym z wielkich państw, które zgodziły się udzielać Finlandii materiał wojenny. Na prośbę rządu w Helsinkach, Francja wysłała do Finlandii bardzo nowoczesne bombowce. Daladier podkreślił, iż celem uratowania Finlandii nie wystarczy jedynie materiału wojennego. Poruszono sprawę, czy Francja zgodzi się wysłać do Finlandii żołnierzy. Na pytanie to premier Daladier rządowi Helsinek odpowiedział twierdząco. Decyzja ta zapadła na posiedzeniu najwyższej rady w dniu 5 lutego.

OD DNIA 26 LUTEGO KORPUS EKSPEDYCYJNY CZEKA ROZKAZU.

W dniu 26 lutego oddziały wojskowe francuskiego korpusu ekspedycyjnego były w pogotowiu. Wielka ilość statków było przygotowanych do wyruszenia z dwóch wielkich portów nad Lamanche i Atlantykiem. Rząd W. Brytanii, której przypada większa część udzielanej pomocy w żołnierzach i statkach poczyniła także odpowiednie wysiłki celem wysłania do Finlandii żołnierzy. Premier dodał, iż oddziały armii francuskiej zostana wysłane do Finlandii, gdy tylko rząd Finlandii o to będzie prosił. W chwili, w której on przemawiał, rząd Finlandii jeszcze się nie zwrócił o to.

KORPUS WYJEDZIE MIMO SPRZECIWU SZWECJI I NORWEGII.

Następnie Daladier oświadczył, iż Finlandia nie zwracała się jeszcze do Francji i Anglii pośrednio i publicznie. Daladier wskazał, iż oczekuje on zwrócenia się mimo, gdyby rządy Norwegii i Szwecji przeciwstawiły się przemarszowi oddziałów armii państw sprzymierzonych przez ich terytoria. Chcąc przezwyciężyć to przeciwstawienie się należałoby pozyskać na swą stronę większą część mieszkańców Szwecji i Norwegii. Tu Daladier oświadczył, iż nie chce on aby nawet podczas wojny Francja naruszyła granice prawa międzynarodowego i przeczytał pismo, które wysłał on w dniu 7 marca posłowi Finlandii w Paryżu Holmie.

W piśmie tym, między innymi, podano: „Już od kilku dni oczekujemy zwrócenia się Finlandii, abyśmy mogli przyjść jej z pomocą z wszelkimi środkami, które posiadamy". Daladier powiedział, iż dobrze wie o tej presji, którą [illegible] ni Szwecja. Mimo to stwierdził on raz jeszcze, iż Francja przygotowana jest natychmiast iść z pomocą Finlandii.

SOJUSZNICY CZEKAJĄ TYLKO HASŁA.

Kończąc premier oświadczył, Tanner przyrzekł mu udzielić decydującej odpowiedzi jeszcze dzisiaj, we wtorek, gdy tylko zostanie zakończone posiedzenie parlamentu Finlandii i oświadczył ponownie, że Francja i W. Brytania, w wypadku otrzymania prośby Finlandii, bez wahania poszłyby z pomocą Finlandii korzystając z wszystkich posiadanych środków. Debaty w sprawie interpelacji o Finlandii zostały odroczone do wtorku.

Litwa skutecznie likwiduje długi

Wyjaśnienie dyr. departamentu M. Lipcziusa

Pełna spłata pożyczek wewnętrznych z lat 1919—21

Jak donosi Elta: W dniu 11 marca dyrektor departamentu finansowego M. Lipčius złożył oświadczenie o długach państwa litewskiego wewnątrz i zagranicą. W oświadczeniu tym dyrektor M. Lipčius m. inn. stwierdził: „Do ub. r. nasze zadłużenie wewnętrzne było bardzo małe. Chronologicznie długi wzrastały następująco: W r. 1919 wydana została pierwsza pożyczka wewnętrzna na sumę 12 milionów auksinu (złotych). W październiku 1920 r. zaciągnięta została na obronę kraju również pożyczka wewnętrzna w auksinach (złotych). Pożyczka ta zaciągnięta była na sumę 29 milionów. Spłata tej pożyczki zakończona została w r. 1933. W r. 1921 wydane zostały pierwsze „listy pożyczki skarbu państwa" na ogólną sumę 16 milionów auksinu (złotych). Należy wspomnieć również o pożyczce wojennej w r. 1920, która wyniosła sumę około 2 milionów litów. Wszystkie te pożyczki po przeliczeniu na lity stanowiły nieznaczną sumę i zostały już spłacone.

Sprawa pierwszej pożyczki amerykańskiej

Od r. 1920 do 1935, t. j. przez 15 lat, państwo nie potrzebowało korzystać z wewnętrznego rynku kapitałowego. Na wykonanie specjalnych zadań państwowych, zaciągano pożyczki zagranicą. W pierwszym rzędzie należy tu wspomnieć o pożyczce w sumie 6 milionów dolarów, zaciągniętej w St. Zjednoczonych w latach 1919—20, w okresie organizacji państwa litewskiego. Był to dług za otrzymane ze składów amerykańskich we Francji różne materiały. Normalna obsługa tej pożyczki trwała do końca r. 1930. Po rozpoczęciu się kryzysu ekonomicznego, wszystkie państwa w r. 1931 spłatę długów St. Zjednoczonym zmniejszyły, lub całkowicie wstrzymały. Na rachunek tego długu dokonano kilku zmniejszonych, t. j. symbolicznych wpłat, a od roku 1934 wstrzymano dalsze spłacanie. Zagadnienie międzynarodowych długów wojennych jeszcze i dziś oczekuje uregulowania.

Inne pożyczki zagraniczne

W r. 1930 zaciągnięta została w Danii pożyczka na budowę linii kolejowej Telsze—Kretinga. Spłacanie tego długu powinno było zakończyć się w r. 1938. W tym samym roku otrzymano od Szwecji, za udzielenie w naszym kraju monopolu zapałczanego na okres od 1930 do 1965 r. pożyczkę w sumie 4,5 miliona dolarów. Pożyczka ta wyłącznie została przeznaczona na zwiększenie długoterminowych kredytów rolniczych. Należy wspomnieć jeszcze o dwóch pożyczkach zagranicznych: na budowę automatycznych

Wkłady inwestycyjne na rozbudowę Kłajpedy i dróg

W Kownie i Kłajpedzie, zaciągnięto pożyczkę w r. 1933 oraz zaciągnięto zagranicą nieznaczne kredyty na rozbudowę portu w Kłajpedzie. Pożyczki te były zaciągnięte na małą sumę, poza tym pierwszą z tych pożyczek kończy się spłacać. W roku 1935, po 15-letniej przerwie skarb państwa skorzystał poraz pierwszy z kapitałowego rynku wewnętrznego, zaciągając pożyczkę na sumę 18 milionów. Wydana w r. 1935 4,5 proc. pożyczka wewnętrzna na sumę 18 milionów litów była właśnie dobrą i bezpieczną lokatą kapitałów oszczędnościowych oraz instytucyj finansowych i silnych ekonomicznie organizacyj. Pożyczka ta posiadała pozytywny wpływ na życie gospodarcze całego kraju i pozwoliła rządowi na prowadzenie robót, posiadających wielkie znaczenie dla całego kraju, jak: budowę szos, wykonywanie robót melioracyjnych na szeroką skalę, ożywioną budowę szkół, wzmocnienie bezpieczeństwa kraju i t. d. Po ożywieniu, na skutek tej pożyczki życia gospodarczego zmniejszyły się ujemne skutki kryzysu: wiele robotników otrzymało pracę, ożywiła się działalność różnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Wszystkie te rezultaty pozytywnie wpłynęły na społeczeństwo i pod względem socjalnym: kraj nasz bez większych wstrząsów mógł przeżyć owe ciężkie czasy, a nasza waluta złota została zupełnie nienaruszona.

Likwidacja skutków „kryzysu światowego"

Na całkowite zlikwidowanie skutków kryzysu w roku 1936 wydana została 4,5% pożyczka wewnętrzna na sumę 15 milionów litów. Jak z tego widać, rozpisania pożyczki wewnętrznej rząd dokonał nie tylko dla zwyciężenia trudności kryzysowych, lecz również i dla przeprowadzenia szeregu nowych prac. Rząd, zobowiązania swoje, spłacać pożyczki według ustalonego planu, starannie wykonuje. Rok rocznie wykupuje się listów pożyczkowych, z roku 1935 za 2 miliony litów. Rozpoczęta została amortyzacja pożyczki z roku 1937. Pożyczka ta zlikwidowana będzie w roku 1945.

TELEFONEM Z KOWNA

Polecenie produkcji papieru rotacyjnego

Ministerstwo Skarbu wydało polecenie, by papiernie na Wileńszczyźnie rozpoczęły produkcję papieru dla maszyn rotacyjnych. W związku z tym oczekiwane jest złagodzenie „kryzysu papierowego" jaki się ostatnio dawał odczuwać na Litwie.

Wyjazd posła niemieckiego do Berlina

Poseł niemiecki w Litwie minister Zechlin wyjeżdża w tych dniach do Berlina w celu wzięcia udziału w toczących się tam niemiecko-litewskich rokowaniach gospodarczych.

Włochy zamówiły węgiel w U.S.A.

Transporty rumuńskie dla Niemiec

RZYM. (Elta). Do Rzymu przybył prezes „Pittsburg Coal Company" Robertson. Wizyta jego w Rzymie ma związek z zamiarami Włoch zakupu węgla w Stanach Zjednoczonych. Przypuszczają, iż Włochy postanowiły zakupić corocznie w Stanach Zjednoczonych 3—4 miliony ton węgla.

RZYM. (Elta). Oświadczenie premiera Chamberlaina, złożone w Izbie Gmin w poniedziałek po południu w sprawie importu węgla do Italii, prasa włoska zamieściła na widocznych miejscach wielkimi literami. Dzienniki włoskie podkreślają, iż oświadczenie te musi być uważane za ostateczną likwidację „nieporozumienia" włosko-angielskiego.

BUKARESZT. (Elta). Havas donosi, iż w dniu 11 marca przez granicę rumuńsko-sowiecką przy Oracenio wjechało do Rumunii jeszcze 60 wagonów niemieckich i 84 cysterny, w których będą transportowane z Rumunii do Niemiec produkty nafty rumuńskiej i zboże.

Bitwa powietrzna nad Renem

Ożywione utarczki patroli w Wogezach

PARYŻ. (Elta). Ogłoszony we wtorek komunikat Havasa o sytuacji na froncie zachodnim podaje, iż w niedzielę mimo mglistej i pochmurnej pogody, działanie lotnictwa było nadzwyczaj żywe. W jednej z walk powietrznych brało udział 12 samolotów francuskich i niemieckich. Walka odbywała się ponad frontem i nie został w niej stracony żaden samolot. We francuskich wojskowych kołach miarodajnych dementują wiadomości niemieckie, jakoby podczas wspomnianej walki powietrznej został stracony jeden samolot francuski i ze strony francuskiej brało udział w walce 10 samolotów, zaś ze strony niemieckiej — jedynie 7. Podczas walki jeden lotnik francuski został ciężko ranny, udało się mu jednak szczęśliwie lądować. W nocy na niedzielę Niemcy i Francuzi dokonali całego szeregu dalekich lotów wywiadowczych. Wywiad francuski dokonał lotu daleko w głąb terytorium Niemiec. Wywiady niemieckie dotarły do północnych, wschodnich i południowo wschodnich obszarów Francji. Na lądzie w niedzielę zauważono znacznie wzmożona działalność patroli, a zwłaszcza w lesistym obszarze Wogezów. Zostało lekko rozproszonych kilka oddziałów niemieckich, które się zbliżyły do francuskich miejsc postoju.

257 żołnierzy i 1271 marynarzy niemieckich internowanych w Anglii

LONDYN. (Elta). Wiceminister spraw wewnętrznych w dniu 11 marca oświadczył w Izbie Gmin, iż w Anglii znajduje się obecnie internowanych 257 żołnierzy niemieckich i 1.271 marynarzy statków handlowych Niemiec.

Miny nie znają barwy statków

AMSTERDAM (Elta). Na skutek zderzenia z innym statkiem, w pobliżu brzegów Anglii, zatonął duński statek handlowy „Amor" o pojemności 2.325 ton. 30-osobowa załoga została uratowana.

*

LONDYN (Elta). Na skutek najechania na minę w dniu 11 marca przy południowym brzegu Anglii mocno uszkodzony został 1 statek grecki „Hirites" o pojemności 3.854 ton.

SZPILKI

Żona do Walcmana:

— Widzisz, ten Welles powinien zostać honorowym prezesem naszego związku Komiwojażerów! Tylko on jeden wie teraz komu najlepiej sprzedać towar i kto naprawdę zasługuje na kredyt...

* * *

Jerzy Putrament napisał w prasie lwowskiej parę wierszy. W związku z tym mówią:

— Szkoda papieru i Putramentu...

* * *

Na sportowych ringach świata wielką sensację wywołała wiadomość o wprowadzeniu obok walk wolnoamerykańskich, francuskich—również i fińskich. Te ostatnie mają się odbywać na nartach...

* * *

Żółtko do Eierweisa:

— Pożyczcie mi 10 litów, ale dacie mi tylko 5. Wtedy mnie się będzie należało 5 litów — Dam 5 litów i będziemy skwitowani!

* * *

Spostrzeżenie.

Jak wykazały badania lekarskie, łanówka jest bardzo zaraźliwą chorobą. Zarazek jej przenosi się przez podanie ręki...

As.

Przymus pracy fizycznej na Łotwie

RYGA (Elta). Rektor Uniwersytetu łotewskiego prof. Prymanis podpisał rozporządzenie, na podstawie którego wszyscy studenci oprócz posiadających stałe stanowiska, lub odbywających przymusową praktykę letnią, w okresie wakacyj muszą najmniej dwa miesiące pracować fizycznie, przedewszystkim w rolnictwie.

Szwajcaria też tworzy obozy pracy

BERN. (Elta) Federalna rada Szwajcarii uchwaliła kredyty na utworzenie obozów pracy, specjalnie przeznaczonych dla emigrantów, których policja federalna dla organizacji pobytu cudzoziemców będzie mogła wysyłać do tych obozów.

—o:o—

Kupcy wileńscy muszą płacić długi wierzycielom terenów okupowanych

„Dzień Polski" pisze pod powyższym tytułem:

Niektórzy kupcy wileńscy posiadają wierzytelności u tych kupców polskich, którzy obecnie znajdują się na obszarach zajętych przez Niemców. Obecnie Bank Litewski otrzymał z instytucyj niemieckich szereg zawiadomień o długach kupców wileńskich. W tych dniach Bank rozesłał kupcom upomnienia o potrzebie uregulowania tych zobowiązań. Na skutek rozporządzenia Ministra Skarbu długi takie kupcy wileńscy mogą spłacać w złotych, powinny tylko wystarać się o zezwolenie komisji walutowej".

*

Jak się dowiadujemy pierwszą firmą, która otrzymała stosowne zezwolenie jest firma wileńska D/H. B-cia Cholem. Firma ta wpłaciła do dypozytu na rzecz wierzycieli na Górnym Śląsku kwotę 135 000 zł.

Waloryzacja bilansów przedsiębiorstw sprawozdawczych za 1939 r.

W „Vyraus. Žin." Nr 795 z dnia 9 b. m. zostały ogłoszone przepisy co do poboru podatków państwowych w Wilnie i Kraju Wileńskim.

Zasadniczą treść tych przepisów zakomunikowaliśmy naszym czytelnikom natychmiast po ich wydaniu przez Min. Finansów.

Obecnie podajemy szczegółowo treść rozdziału omawianych przepisów, dotyczącego sposobu oszacowania składników bilansu zamknięcia przedsiębiorstw sprawozdawczych na dn. 31 XII 39 r.

Aktywa i pasywa należy szacować w następujący sposób.

Aktywa: 1) deponowane złote — 1 zł.=40 cnt.;

2) papiery procentowe — według kursu giełdowego, a w razie braku takowego — zgodnie z ich wartością;

3) remanent towarów, surowców, materiałów pomocniczych i półfabrykatów — podług ceny rynkowej nabycia lub wytworzenia takowych w grudniu 1939 r.

4) majętność ruchoma i nieruchoma — 1 zł =1 lit.

5) długi debetorów:

a) wewnętrznych — zgodnie z ustawą o przerachowaniu zobowiązań złotowych na lity (Vyr. Žin. Nr. 683).

b) zagranicznych — podług kursu giełdowego, a w razie braku takowego — zgodnie z ich wartością

Pasywa: 1) kapitał zakładowy, rezerwowy, amortyzacyjny i inne kapitały oraz fundusze — w stosunku 1 zł =1 lit.

2) długi kredytorów przedsiębiorstwa:

a) wewnętrznych — zgodnie z ustawą o przerachowaniu zobowiązań złotowych (Vyr. Žin. Nr 683),

b) zagranicznych — podług kursu giełdowego.

Zaznaczyć warto, iż treść podanych przepisów o szacowaniu bilansów zasadniczo pokrywa się z ich (przepisów) projektem, opracowanym przez Oddział Wileński Izby Handlowej, Przemysłowej i Rzemieślniczej.

Treść tego projektu podawaliśmy w swoim czasie w naszym piśmie.

(Sz.)

Wilia przybiera

Powódź tegoroczna może być większa niż w 1931 r.

Wczoraj po dłuższym okresie mrozów, być może już ostatnich, jeżeli chodzi o długotrwałość, w pierwszym dniu odwilży i pluchy Wilia zaczęła przybierać. Stan wody, który od miesięcy znajdował się na tym samym poziomie (z tendencją opadania!) drgnął i zaczął iść w górę podziałki centymetr za centymetrem. Stało się to sygnałem dla rozbudowanego i przygotowanego do akcji aparatu Komitetu Przeciwpowodziowego. Ponieważ

NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W WILNIE

zaczyna nabierać kształtów realnych wydano konkretne zarządzenie aby właściciele domów dzielnic uznanych za zagrożone, przystąpili niezwłocznie do opróżniania piwnic, które mogą być w pierwszym rzędzie zalane przez wodę. **Mieszkańcy domów zagrożonych,** przede wszystkim na parterze, muszą przygotować się do ewakuacji, — więc polecono im związać w węzły rzeczy drobniejsze, pościel musi być przygotowana do wyniesienia w każdej chwili itp. Zaczęto badać również stan zdrowotny dzielnic zagrożonych, polecając opalanie mieszkań, przygotowanie zdrowej wody do picia itd., aby w chwilach krytycznych zachorowania nie utrudniały akcji ratowniczej. Opiekę nad rzeczami pozostawionymi w mieszkaniach ewakuowanych będzie sprawowała policja, specjalna straż oraz o bezpieczeństwo ich przed złodziejami muszą zatroszczyć się również właściciele domów przez zorganizowanie dozoru we własnym zakresie.

W najbliższych dniach komitet zorganizuje nieprzerwanie 24 godzinne dyżury w swoim lokalu. W ciągu całej doby można będzie zasięgać rady i podawać informacje o niebezpieczeństwie również telefonicznie (tel. 25 27).

Dziś nikt jeszcze nie wie jak duży może być wylew rzeki. Nienotowana od wielu lat obfitość śniegu (średnia opadów wynosi około 80 cm) o tej porze na polach wskazuje na to, że

NIEBEZPIECZEŃSTWO MOŻE BYĆ B. DUŻE.

Sytuację pogarsza ten fakt, że ziemia jest przemarznięta i przez to topniejący śnieg nie będzie wsiąkał do gleby. W dodatku wskutek braku odwilży w ciągu zimy zaspy śnieżne, gdzieniegdzie prawie 2 metrowej grubości, są „pulchne" i pod wpływem ciepła, szczególnie deszczu, mogą stopnieć zupełnie w ciągu kilku dni, zapełniając koryto Wilii ogromną ilością wód. Jeżeli więc pogoda ciepła bez przymrozków nocnych potrwa przez pewien czas to nad Wilnem zabrzmią syreny alarmowe, uprzedzające mieszkańców dzielnic zagrożonych o zbliżającym się niebezpieczeństwie.

JAK WYSOKO MOŻE SIĘ PODNIEŚĆ POZIOM WILII

Hydrolodzy twierdzą, że w najgorszym wypadku powódź może mieć większe rozmiary niż w roku 1931. Zadecyduje o tym pogoda najbliższych tygodni. Śniegu na polach wystarczyło by przy prędkim stopieniu na podniesienie poziomu Wilii w obrębie miasta o przeszło 15 mtr. ponad poziom obecny, to znaczy o kilka metrów więcej niż w roku 1931! Powódź tego rozmiaru spowodowałaby zalania nawet części ul. Gedymina (b. Mickiewicza) i znacznie większej części placu Katedralnego niż w roku 1931.

Mamy jednak nadzieję, że aż do tak katastrofalnej powodzi nie dojdzie. Bo oto meteorolodzy mówią, że wiosna, która nadchodzi, może obfitować w niespodziewane nawroty zimna z powodu niezwykle silnego ochłodzenia się w ciągu zimy ogromnej części kontynentu eurazyjskiego. Z nad północnej Rosji i Azji mogą nasuwać się na nasze tereny co pewien czas masy chłodnego powietrza, powodować przymrozki i opóźniać przez to topienie się śniegów.

Duże niebezpieczeństwo grozi również ze strony ewentualnych

ZATORÓW LODOWYCH

na Wilii. Lód w roku bieżącym jest szczególnie gruby i trudniej się będzie łamał na mniejsze części. Z lodem będą jednak walczyli saperzy.

Jak wiemy podczas powodzi w roku 1931

ZAGROŻONA BYŁA ELEKTROWNIA MIEJSKA.

Woda mogła zalać turbinę i unieruchomić maszyny, pozbawiając miasto światła. Zwracaliśmy się po informacje w sprawie zabezpieczenia elektrowni przed powodzią i otrzymaliśmy zapewnienia, że wszystko jest przewidziane oraz, że są zakończone przygotowania do walki z niebezpieczeństwem.

Mostom na Wilii w obrębie Wilna może grozić niebezpieczeństwo duże wtedy, jeżeli lody nie spłyną przed maksymalnym podniesieniem się poziomu rzeki. W tym wypadku olbrzymie kry mogą na podobieństwo dużych taranów uszkodzić dolne konstrukcje przęseł. Jeżeli lód spłynie wcześnie bezpośrednie niebezpieczeństwo mostom nie będzie groziło, jedynie można się obawać podmywania przez wodę przybrzeżnych umocowań mostu podobnie, jak to było w roku 1931.

Najbliższe dni zorientują już w rozmiarze niebezpieczeństwa, które przyniesie Wilia w roku bieżącym.

Włod.

Pogrzeb ś. p. mec. W. Rodziewicza

Wczoraj odbył się pogrzeb szeroko znanego w Wilnie mecenasa ś. p. Wacława Rodziewicza, doskonałego znawcy prawa cywilnego i czynnego w swoim czasie działacza społecznego.

Przed wyprowadzeniem zwłok z kościoła ewangielicko-reformowanego, odprawione zostało nabożeństwo żałobne za spokój duszy Zmarłego. Na nabożeństwo przybyła palestra wileńska oraz liczne grono przyjaciół i znajomych Zmarłego.

Po nabożeństwie odbył się pogrzeb na cmentarz ewangelicko-reformowany na Pohulance.

Cześć Jego pamięci. (x).

Stan zdrowia uchodźców będzie zbadany

Wskutek zarządzenia władz w czasie najbliższym wszyscy bez wyjątku uchodźcy, zamieszkujący zarówno w internatach jak i w mieszkaniach prywatnych, będą poddani badaniom komisji lekarskiej w celu ustalenia stanu zdrowia poszczególnych osób jak i zorientowania się w zdrowotności poszczególnych grup.

O czasie i miejscu tych badań zainteresowani będą powiadomieni.

Niezależnie od tego, jak już podawano, zdecydowano ostatecznie, że zarówno w Kownie jak i w Wilnie uchodźcy nie będą mogli zamieszkiwać. W okresie wiosennym będą oni skierowywani do przygotowywanych pomieszczeń w Żagarach i Kibartach.

(w)

Komu wydano w Wilnie paszporty

„Laikas" donosi: z 20 byłych punktów wydawania paszportów w Wilnie, obecnie pozostawiono tylko 5 punktów, które mają być czynne do lipca rb. Później prawdopodobnie zostaną one również zlikwidowane, zaś sprawy wydawania paszportów zgodnie z ustawami przejmą samorządy.

Wśród Wilnian jacy otrzymali dotychczas obywatelstwo litewskie przypada: na Żydów 40 proc., na Polaków 30 proc., na Litwinów 17 proc., zaś na resztę — inne narodowości. (L).

3 internowani podchorążowie przed sądem

„Laikas": 18 b. m. Sąd Wojskowy rozpatrywać będzie sprawę internowanych wojskowych polskich: podch. Stan. Skoczyńskiego, podch. Miecz. Kar. Gettę i podch. Jana Wybranowskiego. Są oni oskarżeni o ucieczkę z obozów, przy użyciu występnych środków. (L)

Przybyła sowiecka komisja repatriacyjna

Do Wilna przybył członek sowieckiej komisji repatriacyjnej Kutjin wraz ze współpracownikami Smolskim i Troickim którzy zajmą się repatriacją osób pochodzących z terenów byłej Polski, które przypadły Związkowi Sowieckiemu, i pragnących wrócić na te tereny.

Wraz z komisją repatriacyjną Sowietów pracować będzie przedstawiciel Min. Spraw Zagranicznych Varnauskas.

W pierwszym rzędzie zamierza się wywieźć pozostałe rodziny robotników byłej fabryki „Elektrit", którzy wyjechali do Związku Sowieckiego. Poza tym wywiezione zostaną osoby, które się zarejestrowały na wyjazd do Związku Sowieckiego, lecz dotychczas jeszcze pozostają w Wilnie.

Komisja pracować będzie od 13 — 20 marca włącznie z wyjątkiem niedzieli. Interesanci, którzy się zarejestrowali na powrót do miejsca swego pochodzenia, będą przyjmowani przez komisję w Gmachu Rządowym, pok. 54, codziennie w godzinach 10—14 i 17—20, z wyjątkiem niedzieli. Repatrianci będą wysyłani małymi partiami po 30—40 osób.

W Wilnie jest jeszcze sporo osób pochodzących z terenów byłej Polski, które przypadły Związkowi Sowieckiemu, to znaczy z Białorusi Zachodniej Sprawa ich repatriacji pozostaje narazie otwarta. (N).

*

Pismo „Deutsche Nachrichten für Litauen" zamieszcza artykuł wstępny, w którym wzywa Niemców stale zam. w Litwie, by nie dawali posłuchu wiadomościom o mającej rzekomo nastąpić repatriacji Niemców litewskich.

„Według informacyj otrzymanych przez „Kulturverband" stwierdza pismo. Niemcom litewskim żadna repatriacja. Informacje te pochodzą z miarodajnego źródła i Niemcy litewscy powinni normalnie kontynuować swoją codzienną pracę i swoje codzienne zajęcia. (del)

*

Wiadomość ta pokrywa się zresztą z ogłoszonymi niedawno w sprawie oficjalnymi komunikatami władz litewskich, które w związku z agitacją wśród Niemców litewskich kategorycznie stwierdziły, że sprawa repatriacji Niemców nie jest aktualna i wzywały zainteresowanych tą sprawą do normalnej pracy i spełniania obowiązków obywatelskich.

Rokowania z Sowietami w sprawie bezpośredniej komunikacji

12 marca z Wilna wyjechała do Bieniakoń specjalna Komisja Zarządu Kolejowego, która układać się będzie z przedstawicielami Związku Sowieckiego w sprawie bezpośredniej komunikacji między Litwą a Związkiem Sowieckim na odcinku Wilno—Lida—Baranowicze. Kwestia ta wyjaśni się w dniach najbliższych.

Dotychczas bezpośrednia komunikacja ze Związkiem Sowieckim była utrzymywana bez pośrednio tylko przez Kienę — Gudogaj na odcinku Wilno — Mińsk. (N)

Na 6 lat i 6 miesięcy poszedł do więzienia

Aresztowanie niebezpiecznego opryszka

Przed kilkoma tygodniami prokuratura Sądu Okręgowego w Wilnie wznowiła postępowanie przeciwko Mikołajowi Stiepanowi, skazanemu w r. 1938 przez Sąd polski w Wilnie na karę 8-letniego więzienia. Zawierucha wojenna zwolniła Stiepanowa po 6-cio miesięcznym pobycie za kratkami więzienia łukiskiego.

W związku ze wznowieniem postępowania policja rozesłała za Stiepanowym listy gończe i wreszcie wczoraj rano, po długich obserwacjach ujęła go. Stiepanow w chwili aresztowania stawiał opór, usiłując zbiec, lecz bezskutecznie. Tegoż dnia przewieziono go do więzienia łukiskiego na okres 6 lat i 6 miesięcy. (c)

Uśmiechy i smutki.

Interesy

Przyjaciel mój, magister Karol,
sprzedaje detalicznie mydło
— i w tym jest, panie główny sę
że jakoś życie mu nie zbrzydło.
Po schodach biegnie, do drzwi
brzdę
aby zarobić piąty cent.
— „Ach, chcę" — dyskretnie do
mnie rze
— „Aby mój interesik szedł,
to hurt, a detal wzwyż troszeczk
i płynie srebrna gotóweczka".
A mnie pytają, cóż te „Stany",
tu wybór prosty, łatwa rola.
— A ja pamiętam gdy Karolek
przed kilku dniami do mnie rze
„o cenach detalicznych wie się".
— Karabinek tu okręcik tam,
aby handelek jakoś szedł
i ruch był, panie, w interesie,
tuzin armatek jednej stronie,
a co ma wisieć nie utonie.
— Przez oceanik, jak przez rzeczk
płynie ze złota gotóweczka".

FELUŚ BOMB

—(o)—

Pojedynek redaktorów na szable

Dowiadujemy się z „Laikasa sensacyjnych szczegółów z dzie dziny zakulisowych stosunków pr sowych w Wilnie.

„Laikas" podaje: „Od pew nego czasu między redaktoran dwóch pism polskich „Kurje Wileński" i „Gazeta Codzier na" odbywa się dosyć ostry spó o czyny byłego Rządu Polskieg i inne sprawy polskiego honor Spór ten przybrał bardzo ostr formę. W związku z tym w mi ście mówi się bardzo szeroko że według polskich obyczajó ten honorowy spór będzie mu siał być roztrzygnięty pojedyn kiem redaktorów tych dwóc pism. Redaktorzy chcą już po dobno spotkać się jutro lub po jutrze i postanowili walczyć n szable. Zakończenie tego hono rowego sporu bardzo interesuj niektórych Wilnian".

Od chwili zdemaskowania „prz gotowań do pojedynku" prze Laikasa przypuszczalnie wszysc wilnianie będą się interesowal jak się spór zakończy. Oczy cie kawych będą szukały śladów cię cia ciężkiej „polskiej szabli" n bardziej dostępnych dla oka cze ściach ciała szanownych redakto rów.

A propos „sensacji" „Laikasa warto przypomnieć, że Wiln przed paru laty szczerze się śmia ło z podobnej bujdy puszczone przez popularnego I.K.C. Chodził wówczas o pojedynek, który mia się odbyć gdzieś pod Worochl pomiędzy Melchiorem Wańkowi czem a dr. Walerianem Charkie wiczem. Najzabawniejszą rzecz było to, że obaj adwersarze swym starciu dowiedzieli się z ga zet, pierwszy siedząc gdzieś w gó rach pod Worochtą, drugi kapią się w Pinie w Pińsku. Na uspra wiedliwienie „Ikaca" można doda to, że panowały wówczas wielki upały, teraz zaś mamy jeszcz wcale ostrą zimę!

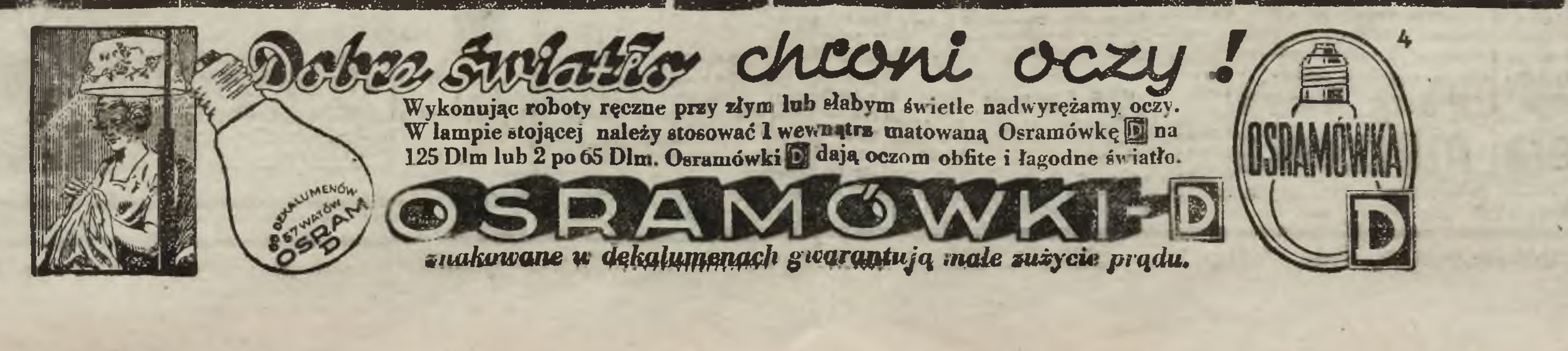
A więc nic nowego pod słoń cem!

—(o)—

Zalegalizowanie 2 prywatnych gimnazjów

Ministerstwo Oświaty zalegalizo wało 2 czynne w Wilnie gimnaz prywatne, a mianowicie: Jezuitów Nazaretanek. Jako dyrektor pierwsze go gimnazjum został zatwierdzony ks. A. Wiskontas, zaś drugiego s. O. K. Lauksminówna.

Sprawa innych prywatnych gim nazjów są jeszcze wyjaśniane. (N)

Około 4 mil. lt. na roboty publiczne w okręgu wileńskim

Plan robót publicznych na 1940 r. jest znacznie obszerniejszy niż plan na 1939 r. z uzupełnieniami. Taka przewaga nastąpiła w związku z odzyskniem kraju wileńskiego. W planie robót publicznych na r. b. na prace związane z krajem wileńskim (jak np. budowa szosy Kowno — Jewie, Jeziory — Turmont) przewiduje się 3.757.500 lt., zaś na roboty publiczne w innych miejscowościach Litwy — 4.512.140 litów.

Na rzecz samorządów kraju wileńskiego przeznacza się więcej pieniędzy, niż dla samorządów innych miejscowości Litwy. Czyni się tak dlatego, że w okręgu wileńskim jest znacznie większy odsetek mieszkańców potrzebujących pomocy, zaś w ciągu 20-letniej okupacji kraj kulturalnie doznał wielkiego zacofania w stosunku do Litwy. To też obecnie wypada jaknajśpieszniej wykonać najważniejsze prace, zwłaszcza w dziedzinie komunikacji, by podnieść kulturalny poziom odzyskanego kraju.

Według planu robót publicznych na r. b. w budżecie każdego powiatu i pierwszorzędnego miasta przewidziane są wielkie masowe roboty możliwe do wykonania ze znośną wydajnością również w czasie zimy, by można było w tym czasie znajdującą się większą liczbę robotników zaopatrzyć w pracę. Przewiduje się, że w 1940 r. będzie szerzej zastosowana ustawa o obowiązku pracy. Dla wykonania ustawy o obowiązku pracy stworzona będzie odpowiednia organizacja. Wobec zmniejszenia się produkcji przemysłowej pozostało w Wilnie bez pracy wiele kobiet, z których większość utrzymuje swe rodziny. Dla kobiet takich będą organizowane stosowne dla nich roboty. Zamierza się zorganizować pralnie, roboty nad oczyszczaniem lasów i zasianiem oraz lżejsze roboty przy umacnianiu brzegów Wilii.

Z sumy planu robót publicznych na 1940 r. wypłacone będzie około 7.030.000 lt. zwykłym bezrobotnym. Inna część sumy wypłacona będzie na transport, nadzór nad robotami, naprawę narzędzi, na nabycie potrzebnego materiału do wykonywania prac i przewóz robotników. Z sumy 7.030.000 lt. biorąc przy akordowych pracach przeciętny zarobek około 4—5 lt. dziennie i dając w ciągu sezonu bezrobocia jednemu bezrobotnemu około 130—140 dni roboczych, zaopatrzonych będzie w pracę około 11.000 osób. Według zatwierdzonego planu robót publicznych na 1940 r., w r. b. na roboty publiczne wyda się 8.269.640 lt.

Plan robót publicznych według powiatów okręgu wileńskiego przedstawia się jak następuje: **Zarząd pow. trockiego** — 467.000 lt. — na budowę dróg, na budowę szosy Wilno—Kowno (400.000 lt.), na porządkowanie miast: Troki, Jewie i Koszedary oraz na remont urzędów Zarządu Powiatowego i Naczelnika Powiatu w Trokach.

Zarząd pow. olkienickiego — 66.500 lt. — na porządkowanie miasteczek: Ejszyszki, Rudziszki, Olkieniki, na budowę dróg: Olkieniki — Onuszki, Olkieniki — Nowy Dwór Ejszyszki — Małe Solecznikі.

Zarząd pow. nowo-święciańskiego — 76.000 lt. — na budowę szosy Nowe Święciany — Koltyniany na porządkowanie miast: Nowo-Święcian i Podbrodzia, na wewnętrzne urządzenie szkół.

Największe sumy według planu robót publicznych na 1940 r. przeznaczane są na m. Wilno i powiat wileński. Na rzecz samorządu m. Wilna przeznaczono aż 2.605.000 lt. Suma ta według poszczególnych pozycji dzieli się, jak następuje:

a) budowa hydroelektrowni w Turniszkach — 600.000 lt;

b) porządkowanie ulic, dróg i placów — 1.000.000 lt.;

c) budowa drogi przez góry Ponarskie — 335.000 lt.;

d) prace wodociągowo-kanalizacyjne — 500.000 lt.;

e) na rzecz bezrobotnych inteligentów — 100.000 lt.;

f) na rzecz bezrobotnych kobiet — 50.000 lt.

Na rzecz Zarządu Powiatu Wileńskiego przeznaczono 160.640 lt. za te pieniądze budowana będzie droga Biała Waka — Tarka, Hamernia — st. kol. Bezdany, Niemenczyn — Pikieliszki — Mejszagoła, porządkowane będą ulice w Nowej Wilejce i in. (N).

Naczelnik powiatu nowoświęciańskiego o pracach swego resortu

Naczelnik powiatu nowoświęciańskiego K. Kalendra poinformował przedstawiciela Biura Informacyjnego Wydziału Prasy i Towarzystw o aktualnych pracach swego resortu.

Obecnie organy samorządowe powiatu nowoświęciańskiego wydają miejscowym mieszkańcom paszporty krajowe. Poza tym układa się tu statystykę różnych gałęzi rolnictwa, spisuje się bydło itd.

Dotychczas odremontowano wiele szkół powszechnych, które były bardzo zaniedbane. Na wiosnę wykonywana będzie budowa nowych szkół w Ignalinie i Koltynianach. Na ten cel potrzeba będzie około ...000 litów. Lokal szkoły powszechnej w Nowo-Święcianach był za ciasny, to też w szkole powszechnej pracować wypadało nie tylko rano, lecz również popołudniu. Obecnie został już odremontowany i przystosowany do 4 kompletowej szkoły nowy lokal.

Samorząd troszczy się również o sprawy pomocy biednym. Miejscowa biedna ludność otrzymuje pomoc w różnych postaciach, zaś rolnicy głównie w zbożu. Obecnie remontowane są budynki majątku Druścia..., gdzie będzie założony przytułek dla starców i dzieci. Sprawa ta jest bardzo aktualna, gdyż dawni gospodarze niemal całkiem nie dbali o opiekę społeczną. Począwszy od wiosny we wspomnianym majątku zamierza się uruchomić przytułek dla potrzebujących opieki. Gdyby udało się tu jeszcze postawić nowe budynki, to sprawa byłaby całkiem rozwiązana. Powiat otrzymał 10 000 litów na pomoc dla niezamożnych uczni. Z funduszów tych zakupiono ... par bucików, które rozdano najbiedniejszym uczniom, zaś za pozostałe pieniądze organizuje się dożywianie uczniów i zaopatrywanie ich w niezbędne pomoce naukowe.

Roboty publiczne w powiecie wykonywane są przez cały czas bez żadnych przerw. Nawet w czasie wielkich mrozów pracowano przy budowie szosy Nowo-Święciany — Koltyniany. Obecnie została tu uintensywniona zwózka kamieni. Przy robotach publicznych pracuje około 100 robotników.

Na wiosnę zamierza się prowadzić szosę z Nowych Święcian do Podbrodzia. Poza tym część robotników pracuje przy pracach eksploatacji leśnej. Granice administracyjne powiatu Nowo-Święciańskiego uległy zmianom, Gminy dukształańska i smolweńska zostały przyłączone do powiatu jeziorowskiego, zaś gminy iańska i sałduciska, które dawniej należały do powiatu uciańskiego, zostały przyłączone do powiatu nowo-święciańskiego.

KRONIKA

Marzec 13 Środa

Dziś: Krystyny
Jutro: Leona, Krystyny

Wschód sł. g. 5 m. 45
Zachód sł. g. 17 m. 15

Dyżury aptek:

Dziś w nocy dyżurują następujące apteki: Sapożnikowa—Pylimo g. (Zawalna) 41; Rodowicza — Auszros Vartu g. (Ostrobramska) 4; Augustowskiego—Gedimino g. (Mickiewicza) 10; Narbutta—šv. Jogo g. (Świętojańska) 2 i Zasławskiego — Naugarduko g. (Nowogródzka) 89.

Ponadto stale dyżurują apteki: Paka Antakalnio g-ve (Antokolska) 42; Szantyra Savanoriu aleja (Legionowa) 10 i Zajączkowskiego Vytauto g. (Witoldowa) 22.

— **Rekolekcje dla lekarzy** rozpoczynają się dziś (środa) o godz. 19-tej w kaplicy S. S. Nazaretanek (Sierakowskiego 13).

— **5 tygodni trwa okres potrzebny na uzyskanie wyciągów meldunkowych.** Ubiegły miesiąc był rekordowym pod względem ilości podań złożonych do miejscowego biura meldunkowego z prośbą o wydanie wyciągów dla celów paszportowych.

Ogółem do chwili obecnej złożono 25,000 podań.

Przy okazji warto zaznaczyć, że wobec ogromnego nawału podań, tempo wydawania wyciągów uległo obecnie znacznemu osłabieniu. Teraz od chwili złożenia podania do czasu otrzymania wyciągów mija przeciętnie okres 5 tygodni. Jak wiadomo wyciągi odsyłane są petentom za pośrednictwem poczty.

Codziennie do Zarządu Miejskiego zgłasza się masa osób zaniepokojonych długim nieotrzymywaniem wyciągów. Należy więc tu wyjaśnić iż jest to zupełnie bezcelowe, gdyż w żadnym wypadku nie przyśpieszy toku załatwiania sprawy. O ile jednak petent nie otrzymał wyciągów w ciągu 5 tygodni, licząc od dnia złożenia podania, wówczas należy się zwrócić do biura meldunkowego, gdzie informacyi udzieli okienko Nr 12. (x)

— **Podwyższenie cen mięsa.** Maistas podniósł ceny na zakupywane przez ogrodników bekony. Za klgr. bekonu pierwszego gatunku będzie płacone o 23 centy drożej (1 klgr. 1 lit 53 cnt.) Drugiego gatunku o 25 cent (klgr. 1 lit 48) III gat. o 25 centów (1.30).

Ceny te będą obowiązywały do dnia 5 maja r. b. (x)

— **Na roboty leśne wysłano** z Wilna nową partję bezrobotnych, zarówno ochotników jak i przymusowo skierowanych, w liczbie 320 osób. (w)

TEATR I MUZYKA

Teatr „POHULANKA"

„Szkarłatne Róże" — na przedstawieniu wieczorowym.

Dziś, we środę dnia 13 marca przedstawienie wieczorowe (o godz. 19) Teatru „Pohulanka" wypełni — lekka, współczesna komedja Benedettiego p. t. **„Szkarłatne Róże"**. Wykonawcy ról głównych: W. Alexandrowicz, St. Jaśkiewicz i W. Suszyński.

Jutrzejsza premiera **„Maria Stuart"**.

Jutro, w czwartek dnia 14-go marca Teatr „Pohulanka" daje niezwykle interesującą premierę — **„Maria Stuart"** J. Słowackiego, w opracowaniu reżyserskim L. Kielanowskiego, w pięknej oprawie dekoracyjnej projektu Wiesława Makojnika. W roli tyt. wystąpi Walentyna Alexandrowicz.

Teatr Muzyczny „LUTNIA"

Dziś o g. 6.30 grana będzie w dalszym ciągu świetna operetka Kalmana **„Król skrzypków"** na której publiczność bawi się doskonale.

„Czar walca". Jutro ukaże się raz jeden tylko melodyjna operetka O. Straussa „Czar walca". Przedstawienie to przeznaczone jest dla uchodźców.

Koncerty Kiełbowskiego i J. Naniszewicza

Słynni artyści operowi S. Kiełbowski (tenor) i J. Naniszewicz (bas) wystąpią raz jeden tylko we wtorek 19 bm.

Teatr kukiełek „BAJKA"

Lokal szkoły niewidomych M. Pohulanka 20

W sobotę 16 i w niedzielę 17 marca o godz. 16 pełna uroku bajka L. Krzemienieckiej pt. **Historia cała o niebieskich migdałach.**

RADIO

ŚRODA, dnia 13 marca 1940 roku

WILNO — 6.30—15.00 z Kowna. 15.40 Wiad. wileńskie. 15.50 Wiad. po polsku. 16.05 melodie z op. 16.45 z Kowna. 17.00 gra kapela muzyki l kkiej. 17.45 Karaimi na ziemiach litewskich (po polsku). 18.05 muzyka popularna. 18.30 wiad. wileńskie. 18.40 wiad. po polsku. 19.00 z Kowna. 19.15 rozmaitości muzyczne. 19.25 lekcja jęz. litewskiego. 19.40 z Kowna. 20.45 ork. mandolinistów 21.15 dla esperantystów 21.30 z Kowna. 22.00 muzyka rozrywkowa.

KOWNO — 6.30 modl., czas. 6.35 6.35 wiad. pogoda. 6.50 muzyka por. 12.00 czas. wiad. pogoda 15.00 muzyka obiadowa. 15.30 wiad. 16.05 z Wilna. 16.45 dla rolników. 17.00 z Wilna. 17.45 poradnik zdrowia. 18.05 z Wilna 18.40 przegląd dnia 19.00 czas, wiad., pogoda, program na dzień nast. 19.30 rozmait. muzyczne. 19.40 kwartet męski. 20.00 ork. dęta. 20.30 na tematy teatralne. 20.45 z Wilna. 21.15 z Wilna. 21.30 soliści — instrumentaliści. 21.50 Wiad.

Sprostowanie. We wczorajszym komunikacie błędnie wydrukowano nazwisko prelegenta oraz tytuł odczytu o g. 17.45. Powinno być **Flawian Morelewski** a nie J. Morelowski zaś tytuł audycji: „Organizacja Sejmu państwa litewskiego", co niniejszym prostujemy.

Ofiary

Zamiast kwiatów na grób śp. Aliny Giedroyciowej, składa na Tow. Św. Wincentego à Paulo lt. 5. Ludwik

Lt. 1 od pani E. C. dla młodej matki „S O S".

Walka z wygórowanymi cenami

Kontrolerzy urzędu regulacji cen badają obecnie ceny w handlu wileńskim. Kontrola ta wykazała, że wielu kupców nie przestrzega cenników opracowanych przez władze. Za manufakturę pobiera się w niektórych wypadkach o 10 — 15 litów więcej na metrze (materiału lepszego gatunku) niż jest dozwolone. Nie przestrzega się również cen obuwia. Naprzykład za wojłakowe boty damskie żąda się 60 litów. Wówczas kiedy cena dopuszczalna wynosi 40 litów.

Również za drzewo opałowe w wielu wypadkach stwierdzono ceny wygórowane. Trzeba też przypomnieć, że z dostawą do domu — nie należy płacić więcej niż: 25 lit. za mtr. brzozy, 22 lit. — sosny, 18.50 lit. — olszyny.

W wypadku stwierdzenia ceny wygórowanej każdy kupujący może zgłosić się do Urzędu Regulacji Cen, gdzie będzie spisany protokół z przykrymi skutkami dla kupca. (w.)

Przyjazd niemieckiej komisji do spraw powrotu uchodźców

„Laikas": Przybyła obecnie do Kowna komisja niemiecka, która rejestruje i wyjaśnia możliwości wyjazdu na zajęte przez Niemcy tereny b. państwa polskiego pochodzących stamtąd internowanych wojskowych polskich.

Przewidziany jest przyjazd tej komisji do Wilna i możliwość wyjaśnienia tu ilu uchodźców dałoby się skierować z powrotem do miejsca ich pochodzenia. W pierwszym rzędzie jednak pragnie się na miejscu wyjaśnić sprawę powrotu internowanych, a dopiero później — sprawę powrotu uchodźców. (L).

Komunikaty w sprawach aktualnych w kraju wileńskim

Z inicjatywy Wydziału Prasy i Towarzystw Min. Spraw Wewn. w Wilnie organizowane są obecnie w gminach okręgu wileńskiego sprawozdania na tematy aktualne. Zebrania na których sprawozdania te są wygłaszane cieszą się liczną frekwencją rolników. Rolnicy żywo interesują się wysuwanymi kwestjami i zgłaszają zapytania, na które daje się wyjaśnienia.

Szereg takich zebrań odbył się już w gminie mickuńskiej, głównie w poszczególnych wsiach. W najbliższym czasie zebrania przewidziane są również w całym szeregu innych gmin.

Postrzelenie na ulicy Bystrzyckiej

Na ul. Bystrzyckiej został wczoraj ciężko postrzelony 16-letni Zygmunt Gajdys (Bystrzycka 5). W stanie ciężkim przewieziono go do szpitala św. Jakuba. (c)

Poszukiwanie zaginionych

Sawicki Czesław ppor. rez. bat KOP b. armii polsk. Baranowicze, **Sawicki Ryszard** ppor. 1 PAL. b. armii pol. — szukają rodzice, Wilno, D-ra Basanowicza 37 m. 2 (W. Pohulanka).

Edmund Przewoźniak prosi żonę Cecylję, krewnych i znajomych o wiadomości na adres — Odynia—America Line 27, Leadenhall str. London E. c. 3; lub do „Kurjera Wileńskiego".

D-ra Leonarda Kowarskiego z rodziną z Warszawy przebywającego podobno w Litwie albo Łotwie poszukuje na prośbę krewnych M. Łubieńska Vilnius, Gedymino g. (Mickiewicza) 13—7. 3626

Nowy film Jeanette Macdonald.

„Melodia szczęścia" — tak brzmi tytuł nowego filmu popularnej gwiazdy, jedynego, jaki nakręciła w tym sezonie. *Jeanette* gra rolę śpiewaczki i tancerki, wypełniając grą swoją film od początku do końca. Partnerem jej jest *Lew Ayres*, który gra w filmie jej męża — pianistę. Reżyserował film Robert *Leonhard*, reżyser jej filmów *„Raz w maju"*, *„Tarantella"* i *„Pieśń złotego zachodu"*.

W żadnym jeszcze filmie nie miała Jeanetta *Macdonald* tylu numerów muzycznych, co w melodii szczęścia. Oprócz numerów, specjalnie napisanych dla filmu, śpiewa ona popularne melodie z początku bieżącego stulecia, a także kilka fragmentów zoper *Pucciniego i Offenbacha*. W efektownych scenach rewii Jeanette ma sposobność popisać się nietylko głosem, ale i... tualetami.

(jr).

Mrówka, która staje się rośliną

Bardzo złośliwa jakkolwiek mniej liczna jest mrówka „tucandeira", znajdująca się zwykle w dziuplach i konarach drzew. Jest ona względnie duża i ukąszenie jej powoduje dotkliwy ból. Ma ona bardzo ciekawą właściwość, gdyż zamienia się w przeciągu bardzo krótkiego czasu z owadu na roślinę. Mianowicie mrówka ta zjada bardzo chętnie nasienie rośliny „bejuco", które momentalnie w jej żołądku pęcznieje i puszcza pędy. Nieznający cudów bujnej przyrody brazylijskiej człowiek widzi ze zdumieniem jak w jego oczach owad staje się rośliną, która czerpiąc soki żywotne z ciała martwej mrówki pokrywa festonami kwiatów wielkie przestrzenie lasów.

Mrówka „zrzucaj odzież"

Iście djabelskiem nasieniem jest wielce znienawidzona mrówka „sacaxaia". Nazwa ta oznacza „zrzucaj odzież". Zjawia się ona niespodziewanie w wielkich masach w osiedlach ludzkich, szerząc nieprawdopodobny postrach. Emigruje bez oznaczonego kierunku lasami, polami i drogami zostawiając po sobie puste czarne ugory. Miljony posuwających się owadów wydają charakterystyczny chrzęst przed którym ucieka wszystko co żyje w puszczy i na polach uprawnych. Nawet szczury i myszy, koty i psy, i muchy padają ofiarą żarłocznych owadów. Jeżeli ludzie z jakiejkolwiekbądź przyczyny nie zdołają w porę się ulotnić, to zrzucają odzież i stają nieruchomo, aż żywa fala przejdzie przez ich ciało. Najmniejsze poruszenie spowodowałoby tysiące ukąszeń. Stąd nazwa „sacaxaia".

Piękny kraj brazylijski nie zna wojen. Niestety wojna wypowiadana człowiekowi przez przyrodę bywa nieraz niemniej przykra. I.

Leidėjas: Vytautas Stanievičius. Wydawca: Witold Staniewicz. Redaktorius: Vytautas Kiškis. Redaktor: Witold Kiszkis. „Zničius" spaustuve Drukarnia „Znicz" Vysk. Matulevičiaus g. 4. Tel. 340